

Маргарита Євтух,
магістрантка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
ОПП Соціальна педагогіка,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

Людмила Петришин,
доктор педагогічних наук, професор кафедри
соціальної роботи та менеджменту соціокультурної діяльності
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

СУТНІСНІ АСПЕКТИ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ІЗ ДІТЬМИ З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ СІМЕЙ

Аналізується питання сутнісних аспектів роботи соціального педагога із дітьми з внутрішньо переміщених сімей, зазначається що важливість та актуальність роботи соціального педагога в умовах воєнного стану є необхідною та важливою для забезпечення добробуту та безпеки дітей внутрішньо вимушено переміщених дітей.

У дослідженні визначено, основні завдання роботи соціального педагога в умовах воєнного стану та визначено сутнісні аспекти роботи соціального педагога із дітьми з внутрішньо переміщених сімей.

***Ключові слова:** соціальний педагог, сім'я, діти, внутрішньо переміщені особи, завдання соціального педагога.*

На сучасному етапі актуальність роботи соціального педагога в закладі загальної середньої освіти є досить багатоаспектною. Перш за все, це робота з дітьми, які потребують підтримки та допомоги у вирішенні особистісних, соціальних, навчальних та побутових проблем. Адже соціальний педагог сприяє створенню безпечного та дружнього середовища в навчальному закладі, підвищенню морального та психологічного клімату, формуванню в учнів гуманних стосунків та громадянської позиції. Також окремим не менш важливим аспектом є робота з батьками, спрямована на підтримку сімейного виховання та вирішення проблем, що виникають у сім'ях учнів.

Зауважимо, що актуальність роботи соціального педагога в умовах війни підвищується через зростання числа дітей, які потребують

психологічної та соціальної підтримки внаслідок стресових ситуацій, втрат та травм. При цьому, соціальний педагог відіграє важливу роль у відновленні психологічного благополуччя дітей, сприяючи їхній адаптації до нових умов та навчанню стратегіям подолання стресу, а також сприяє формуванню в учнів толерантності, миролюбної поведінки та громадянської позиції, що особливо важливо в умовах конфлікту [1; 2].

Саме тому, робота соціального педагога в умовах воєнного стану набуває особливого значення. Війна залишає психологічні та емоційні сліди на дітях, особливо на тих, хто проживає в зоні конфлікту або пережив травмуючі події. Педагог соціальний закладу загальної середньої освіти має допомагати дітям у вирішенні психологічних проблем, сприяти їх адаптації до нових умов, надавати підтримку та розвивати навички соціальної взаємодії. Також важливою є робота з вчителями та батьками, щоб створити оптимальні умови для навчання та розвитку дітей під час війни [3; 4].

Актуальність роботи соціального педагога в умовах воєнного стану полягає у вирішенні наступних завдань:

- наданні психологічної підтримки, адже діти можуть переживати стрес, тривогу та тривогу через війну, при цьому соціальний педагог повинен надавати підтримку учням у подоланні цих емоцій та сприяє їхньому психологічному відновленню;
- налагодженні соціальної адаптації, адже діти, які втратили домівки або були вимушені переселитися через війну, потребують допомоги у відновленні соціальних зв'язків та адаптації до нових умов життя та навчання;
- сприяти вихованню толерантності, адже умови війни можуть сприяти появі агресивної поведінки серед дітей переселенців;
- надавати підтримку батькам, адже батьки також можуть переживати стрес через війну, що може впливати на їхню здатність виховувати дітей, при цьому соціальний педагог повинен надавати підтримку

батькам у вирішенні їхніх проблем та покращенні умов для виховання дітей;

— здійснювати попередження насильства, адже умови війни можуть збільшувати ризик виникнення насильства в сім'ї, а соціальний педагог сприяє попередженню насильства та захисту дітей від нього [3, с. 171-174].

Ці завдання підкреслюють важливість та актуальність роботи соціального педагога в умовах воєнного стану для забезпечення добробуту та безпеки дітей внутрішньо вимушено переміщених дітей.

Разом з тим сутнісні аспекти роботи соціального педагога із дітьми з внутрішньо переміщених сімей полягають у: адаптації до нового оточення та вирішенні питань, що стосуються навчання, соціальної адаптації та взаємодії з оточуючими; наданні психологічної підтримки; соціальній інтеграції у нове соціальне середовище, включаючи адаптацію до нового навчального закладу та формування соціальних зв'язків; підтримці батьків та наданні допомоги їм забезпечити оптимальні умови для розвитку та адаптації їхніх дітей; створенні безпечного середовища для забезпечення безпеки, захисту та підтримки дітей у важкий період їхнього життя [2; 5].

Список використаних джерел

1. Архипова С. П., Майборода Г. Я., Тютюнник О. В. Методи та технології роботи соціального педагога: навч. посіб. Київ: Видавничий дім «Слово», 2011. 496 с.

2. Дмитренко Н. М. Діяльність соціального педагога закладу загальної середньої освіти з розвитку особистої, громадянської та соціальної компетентностей здобувачів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану. Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 300-річчю з дня народження Григорія Савича Сковороди, 21.10.2022 р. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. 225 с. С.76 – 78.

3. Дереш В. С. Соціально-педагогічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану. педагогічний альманах. 2023. (53), 171-179. <https://doi.org/10.37915/pa.vi53.454> (дата звернення 18.04.2024).

4. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проектна діяльність: Науково-методичний збірник/ за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.

5. Основні напрями роботи соціального педагога закладу освіти у військовий час. Електронний ресурс: <https://drive.google.com/file/d/10sK2bL7vMGd2yqkwtOBu0fievSKTnmtu/view> (дата звернення 18.04.2024).

Людмила Завацька

*кандидатка педагогічних наук, професорка,
директорка ННІ психології та соціальної роботи
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т. Г. Шевченка, м. Чернігів, Україна*

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА СІМЕЙ З ДІТЬМИ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ

У статті привертається увага до соціально-педагогічної підтримки сімей з дітьми у кризових ситуаціях. Зокрема аналізуються змістові характеристики складних ситуацій. Визначено сутність соціально-педагогічної підтримки як можливості соціального захисту особистості із застосуванням методу кризового втручання.

Ключові слова: *соціально-педагогічна підтримка, травмуюча подія, вразливий стан, кризова ситуація, кризове втручання, соціальний захист.*

У сьогоднішніх реаліях значно активізувалась робота з сім'ями, які знаходяться у кризових ситуаціях або пережили стрес. Звернення до цих проблем цілком відповідає орієнтації соціальної роботи на людину та середовище її проживання. Це свідчить про те, що людину можна зрозуміти і надати їй допомогу тільки в контексті найближчих систем, членом яких вона є. Вплив травмуючої події порушує баланс особистості і людина опиняється у вразливому стані, що підсилює напругу і занепокоєння. Нажаль під час реальної війни з РФ життя сімей з дітьми наповнене не тільки дрібними негараздами, але й зустрічається справжнє горе, пов'язане з складними сімейними обставинами та втратою близьких людей. Дорослі члени сім'ї часто відчують розгубленість і збентеження, не знаючи як допомогти дитині в такій ситуації. Наразі вони не мають